

dræt, der afgiver gode Fedningsobjekter, er utvivlsomt, men de vilde ikke være uden Fare for den almindelige Avl.

Om vi da ved en eventuel Grundlæggelse af saadanne »Racecentre« eller »Planteskoler« herbjemme skulde benytte Korthornskvæg, anseer jeg ikke for givet. Det vilde efter min Erfaring nøje være at overveje, om ikke det kullede Angus-Kvæg burde foretrækkes. Dette er næppe saa hurtig voxende og saa tidlig modent som Korthornskvæget, men det er mere haardført og modstandskraftigt og giver Kjød af bedre Kvalitet.

Der kunde jo endelig ogsaa være Tale om af vort jydsk Kvæg at søge dannet »jydsk Korthorn«, men det vilde tage Tid. Det jydsk Kvæg havde det Fortrin at være stedvant, men at gaa denne Vej vilde dog formodentlig blive kostbarere imod som at benytte sig af det Arbejde, Englænderne have udført.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Præsidenten havde det været en Glæde at høre Statskonsulentens Foredrag og derigjennem erfare, med hvilken Omhu og med hvilken Interesse han havde fulgt hele det Opdræt af Korthornskvæg, som findes i Jylland. Det forekom imidlertid Taleren, at den ærede Foredragsholder, idet han klappede med den ene Haand, tillige slog temmelig haardt med den anden. Medens han paa den ene Side forsvarede Tanken om at beholde dette Kvæg, udtalte han at vi manglede den engelske Jordbund og det engelske Klima som en absolut Betingelse for, at Korthornskvæget skulde give et virkelig godt Resultat; hertil vilde Taleren føje, at vi manglede de engelske Kapitaler, samt Englændernes praktiske Sans for og Forstand paa Opdræt, paa at skabe noget Nyt. I den Henseende have vi aldrig været heldig stillede her i Dan-

mark. Vi have to rene Racer, nemlig den jyske Race og det røde Kvæg, men vi have ikke skabt noget Nyt, saaledes som man har gjort i England, og det var Taleren glad over, thi han troede ikke, at vi her i Danmark havde de Kapitaler, som ere nødvendige i saa Henseende, ligesom han ogsaa var af den Anskuelse, at man i et lille Land ikke bør have mange Racer. Naar derfor den ærede Foredragsholder, mente, at vi burde beholde Korthornskvæget og søge at udvikle det og skabe en Type deraf for os, vilde Taleren protestere derimod, thi hvad der hidtil var passeret i den Retning havde ikke været til Gavn. — At lægge Vægt paa Henneberg Ladegaard som et Center, som det syntes, at den ærede Foredragsholder gjorde, var næppe rigtigt; derimod kunde man sige, at Henneberg Ladegaard var et smukt Exempel paa, at en Mand, der havde Interesse for Sagen i Forbindelse med Forstand og Dygtighed til at lede den, samt Midler dertil, kunde ved stadig Krydsning fra Udlandet vedligeholde en smuk Korthornsrace. Den ærede Foredragsholder har ikke paavist, at der fra denne Stamme er udgaaet saa og saa mange Tillægsdyr, hvorved man kan sige, at Racen i større Udstrækning er bleven forbedret her i Landet, og saa længe det ikke er skeet, er det hele Forhold uden stor Betydning. Taleren troede, at vi her i Danmark skulde prise os lykkelige over at have to saa udmærkede og i Udlandet anerkjendte Racer, som det røde Kvæg og det jyske Kvæg, og vi skulde efter bedste Evne arbejde paa at modvirke enhver uheldbringende Indblanding af fremmede Racer. At saadan imidlertid er skeet, have vi hørt af den ærede Foredragsholder, og Taleren stode ubetinget paa ham: selv havde Taleren ikke seet disse Blandinger, men den ærede Foredragsholders Udtalelser konstaterede, hvad han havde hørt fra mange Sider. Spørgsmaalet var nu, saa vidt Taleren forstod den ærede Foredragsholder, hvad man skulde gjøre med Blandingsproduktet i Vestjylland. Beboerne ville nødig af med det, fordi de mene, det betaler sig godt; men betaler det sig bedre end det jyske Kvæg? Indbringer det Landet flere Penge end det jyske Kvæg, naar vi se hen til Malkeevnen, til hvad det koster at opdrætte og til, hvad der faaes for det, naar det sælges?

Man maa her heller ikke overse, hvad den ærede Foredrags- holder har paaapeget, nemlig at Tuberkulosen er langt farligere for disse Kreaturer end for de hjemlige. Men hvad skal man da gjøre? Ja, herpaa vil Taleren svare: Lad os forbedre de rene hjemlige Racer saa meget som muligt. Lad dem, der have Raad dertil, holde paa rent Korthornskvæg, og ville de fremtvinge Bladinger paa jyske Køer, hvis Afkom de ikke ville bruge til Avl, saa lad dem det, men at ville arbejde paa at skabe en Type ud af denne Krydsning er ligefrem Hasard, og forøvrigt er det ogsaa et Spørgsmaal, om Korthornsracen særlig er den Race, der egner sig hertil. Taleren vilde meget anmode den ærede Foredragsholder, hvis Virksomhed navnlig er knyttet til Jylland, om, at han, efter nu at have indledet en Diskussion om denne Sag og udtalt Ønske om, at høre andres Mening, vilde lytte til de forskellige Stemninger og Røster, som give sig tilkjende i Jylland. Taleren kunde ikke paatage sig at være raadgivende i disse Spørgsmaal, men han tvivlede ikke om, at mange dele de Anskuelser, som han her har fremsat. Han vilde altsaa anmode Statskonsulenten, og det netop i hans Egenskab som saadan, om at undersøge og drøfte det Spørgsmaal med indfødte Jyder: Kunne vi staa os ved at raade Folk til at skabe en særegen Kvægtype, baseret paa omtalte Blanding og navnlig naar Raadet gjælder Beboerne af det vestlige Jylland. Dér findes ogsaa de fattigste Egne og de sletteste Græsgange ved Siden af de gode Distrikter. Dér findes næppe de store Kapitaler, det passende Klima og hvad der iøvrigt efter den ærede Foredragsholders Udtalelser horer til for at skabe noget Godt; naar der er Tale om Opdræt af en saa fordringsfuld Race. Taleren vilde paa det bestemteste fraraade at oparbejde den omtalte Blandingsrace.

Lektor Goldschmidt havde ogsaa glædet sig over at høre Konsulent Appels Foredrag. I Modsætning til den ærede sidste Taler troede han ikke, at man kunde skimte nogen Fare i de Raad, som Hr. Appel var fremkommet med. Taleren havde for sit Vedkommende opfattet den ærede Foredragsholders Raad med Hensyn til Dannelsen af en Type her i Danmark som ganske særlig pegende paa Ribe Amt, altsaa

et Sted, hvor Forholdene vare særlig gunstige for Opdræt af Dyr, der i den Grad ere kjæle eller snarere fordringsfulde, som Korthornet er. Den ærede Foredragsholders Raad, saaledes havde Taleren opfattet det, gaaer ud paa at skabe en Udvej, ad hvilken man kan imødegaa de nu herskende slette Forhold og forbedre dem. Det har ikke været den ærede Foredragsholders Mening, at ville anbefale Indførelsen af Korthorn i Jylland, men han har ment, at hvor man vilde fede og særlig exportere til England, kunde det være overordentlig heldigt at benytte Korthornet, forsaavidt man forstaaer at opdrætte Afkommet rigtigt og indskrænker sig til at benytte det som Krydsningsmateriale til en enkelt Krydsning. Der kan ikke være nogen Fare forbunden dermed, for saa vidt man holder sig indenfor de rette Grænser, og at gjøre det vil ikke være saa vanskeligt, eftersom Theoretikerne og Praktikerne bedre forstaa hinanden nu end for 30—40 Aar siden, da man begyndte at indføre Korthornet her.

Taleren kunde underskrive ethvert Ord, som den ærede Foredragsholder havde fremført; dog var der et eneste Punkt, hvori Taleren ikke var ganske enig med ham, nemlig at Rentabiliteten af første Klasses Racedyr skulde være ubetinget daarlig. Ganske vist vilde der, hvis man her vilde søge at danne en Korthornskjødrace, hengaa lang Tid, inden der vilde komme noget Udbytte, men saa vilde det ogsaa komme. Taleren vilde nu ikke tilraade at danne en jydsk Korthornsrace, men han troede, at man kunde komme til et Resultat, der var særdeles godt, uden at han derfor paa nogen Maade vilde sige, at man kunde naa selve Korthornet. I hvert Fald var der under de nuværende Forhold, hvor Ledelsen gaaer ind i alle Kroge, ikke nogen Fare forbunden med at benytte Korthornet, og man kunde vistnok paa mange Steder, hvor Forholdene egne sig til Fedning, opnaa et godt Resultat og gjøre en god Forretning ved en enkelt Krydsning.

Præsidenten vilde blot i Anledning af den ærede sidste Talers Udtalelse bemærke, at Konsulent Appel selv har indrømmet, at den nordslesvigske Race, som dog erkjendes for at være en god Race, er ødelagt ved Hjælp af

Korthornet, og det maa dog siges at være uheldigt at have ødelagt en god Race for at faa en slet Race. Dette er nu imidlertid skeet, og deri maa man finde sig, men Spørgsmaalet er derfor, hvad Konsulent Appel ogsaa har draget frem, dette: Bør man søge at lave en ny Type ud af det slette, som er fremkommet ved en slet Krydsning? At lave noget nyt, vil imidlertid tage Tid, medens man derimod hurtig kan blive af med det daarlige man har, og skaffe sig gode Racer af ægte jydsk Kvæg eller af rødt dansk Kvæg, og hvad betaler sig saa bedst? Efter Talerens Mening vilde det være heldigst for det danske Landbrug at søge efterhaanden at blive af med det, der faktisk ikke er godt, og omvexle det med, hvad vi her i Landet have af godt, og det forekom ikke Taleren, at denne Mening var bleven afkræftet af de Udtalelser, Lektor Goldschmidt havde fremsat.

Lektor Goldschmidt kunde naturligvis give den ærede sidste Taler Ret i, at det er bedre at beholde noget godt end at ødelægge det. Naar der imidlertid for det her omtalte Forholds Vedkommende er Spørgsmaal om, hvad man skal gjøre, stiller det sig dermed saaledes, at de paagjældende Beboere vistnok ikke ville give Slip paa det, de have, og som dog har sine gode Sider, skjønt det, som Konsulent Appel bemærkede, er bleven ødelagt; men hvorfor er det blevet ødelagt? fordi man ikke har forstaaet at behandle det paa rette Maade; thi Forholdene paa disse Steder ere ellers gode. Taleren troede ikke, det vilde betale sig daarligere at søge at danne en Type af det, der nu er, end at indføre rødt eller jydsk Kvæg.

Konsulent Appel kunde ikke indrømme, at han, som den ærede Præsident sagde, havde klappet med den ene Haand og slaaet med den anden. Taleren havde omtalt, hvilke Fordringer Korthornet stiller, naar det skal frembringe de Resultater, som ere naaede i England, og i hvor vel vi ikke herhjemme kunne opfylde de Fordringer, kunne vi dog, det var Talerens Ord, naa et respektabelt Standpunkt med Hensyn til Korthornskvæget. I den Henseende havde Taleren henvist til Henneberg Ladegaard som et Sted, hvor der virkelig var præ-

steret noget respektabelt, og man kunde ogsaa, naar man kom hen til Steder, hvor man havde hentet Tyre fra Henneberg Ladegaard, spore disse Tyres Virkning, gennem deres Afkom. Det havde ikke været Talerens Mening at tilraade Dannelsen af en ny Type; havde han sagt det, havde han udtrykt sig noget uheldigt; derimod var det hans Mening, at der under de nuværende uheldige Forhold derovre var et Arbejde at gjøre, dels ved at give en bedre Pleje, og i saa Henseende var dér mere end noget andet Sted gode og naturlige Betingelser tilstede, og dels ved at foretage et mere omhyggelig Udvalg, end man hidtil havde gjort. Man skulde altsaa ikke skabe nogen ny Type, men søge efterhaanden at fremstille en Kvægbestand, hvis Behov staaer i Overensstemmelse med den Pleje, der gives, og de naturlige Forhold, der ere tilstede; ad den Vej, mente Taleren, vilde man da komme til mere og mere at nærme sig den gamle Race; thi selv om ogsaa denne er assimileret af Korthornet, vil man, naar der ikke tilføres synderlig nyt Blod, og naar Kvæget selvfølgelig lever under de samme naturlige Betingelser som tidligere, naa til en Kvægbestand, der efterhaanden mere og mere kommer i Harmoni med Egnens naturlige Forhold. Det var altsaa som sagt ikke Talerens Mening, at der skulde dannes noget nyt, men at der skulde skaffes en Race tilveje, der kunde holde sig. Den ærede Præsident brugte det Udtryk, at Ribeeegnen var den fattigste Egn, men det var ikke Talerens Erfaring, ja, Taleren troede endogsaa, at Folkene dér vare lige saa velhavende, som Folk i bedre stillede Egne, idet de levede tarveligt og sparsommeligt og havde indskrænket deres Udgifter. Endelig skulde Taleren gjøre den Bemærkning, at han troede ikke at have sagt, at den Avl, der drives i Racecentrer, er urentabel; men det var hans Mening, at de Folk, der drive en saadan Avl, maatte tilskyde store Kapitaler, inden de kunde faa Renter af deres Penge.

Docent Bruun-Petersen vilde indskyde den Bemærkning, at Udførselsforbudet maa vi regne med som en staaende Faktor i lang Tid, vistnok lige saa længe, som der vedbliver at herske farlige Smitsoter i England. — Ved Dannelsen af

Racecentre ville vi kunne forsyne os selv med Tillægsdyr, hvilket vil være et Værn mod at indslæbe farlige, smitsomme Sygdomme fra andre Lande.

Konsulent Appel havde selvfølgelig intet imod at raade Folk i de paagjældende Egne til at gaa over til rodt Kvæg eller jydsk Kvæg, men han var vis paa, at det, idetmindste foreløbig, vilde være aldeles ørkesløst, thi man kan ikke paaregne, at dette Kvæg vil i samme Alder, som det Kvæg, der nu haves dernede, opnaa en saadan Udvikling og Størrelse, at de kunne faa samme Pris for det, som for det, de nu have. Taleren kunde indrømme, at man var kommen ind paa en uheldig Avl, men kunde ikke indrømme, at det gennemgaaende var daarligt Kram, man havde i Ribeeegnen, idet man dog dér endnu opnaaede gode Priser for sine Kreaturer. Forholdet var imidlertid dette, og det var just hvad Taleren havde pointeret: at nu var man dernede kommen paa et kritisk Punkt, hvor det for Alvor vilde knibe, da man ikke mere kunde faa indført gode Handyr.

Præsidenten kunde naturligvis have misforstaaet den ærede Foredragsholder, hvad han maatte beklage. Saa vidt Taleren erindrede, udtalte imidlertid Statskonsulenten, at han havde overværet to Dyrskuer i Ribeeegnen, og at dér kun havde været en eneste indfødt Tyr, hvorimod alle de andre Tyre havde været indførte, og det maatte man dog sige var lidet bevendt. End videre forekom det Taleren, at der ogsaa blev sagt, at Køerne nu vare naaede saa vidt, at de manglede Brystdybde, og naar man stempler en Race saaledes, kunde Taleren ikke sætte den meget højt. Taleren havde ikke sagt, at Ribeeegnen var den fattigste Egn, men at saadanne Egne fandtes i det vestlige Jylland.

Konsulent Appel kunde naturligvis have udtrykt sig mindre korrekt, men saa vidt han erindrede, sagde han, at man, naar man saa hen til de uheldige Forhold, der vare tilstede dernede, maatte undre sig over, at Landbruget trods det kunde stille med saa mange gode Kør, som Tilfældet var. Man var i Stand til dernede at faa store Priser for sit Opdræt, og det vilde derfor være aldeles ugjærligt at faa Folk til

at gaa ind paa at indføre jydsk Kreaturer. Man vil have stort Kvæg med en tidlig Udvikling, og den Vej, som Taleren pegede paa, for at komme ud af det nuværende Uføre, var: ved en god Pleje og et mere omhyggeligt Udvalg at fremkalde en Kvægbestand, som stod mere i Overensstemmelse med Egnens Naturforhold end det nuværende Blandingskvæg gjør, og saaledes bringe Avlen ind i et sikrere Spor.

Konsulent Bøggild var paa sine Rejser i Jylland ogsaa af og til kommen Steder, hvor der fandtes Korthornskvæg, og havde da ligesom Konsulent Appel faaet en Følelse af, at det paa sine Steder var en Røst i Ørkenen at tale til disse Folk om, at Korthornet ikke passede for dem, og at de skulde arbejde sig bort fra det. Man seer nogle højbenede Kreaturer, som ere brede over Krydset og spidse baade for og bag, men de have den dejlige Egenskab, at naar de komme paa en god Græsgang, kommer der snart Kjød paa dem, og derfor holder man disse Kreaturer. Paa daarlige Egne derimod, har man derimod nok en Følelse af, at man har gjort noget galt, og Korthornet er derfor ikke mere indgroet dér, end at man nok vil af med det. Hvad Konsulent Appel har paapeget, gjælder derfor nærmest Ribe Landboforenings Distrikt og nærmeste Omegn.

Konsulent Appel. Naar Taleren havde tilraadet den af ham nævnte Fremgangsmaade, da havde han navnlig tænkt paa hele Ribegnen, men dog ogsaa paa de Egne, hvor der var lignende Forhold tilstede. I den østlige Del af Ribe Amt og i Størsteparten af Vejle Amt gaaer man mere og mere over til Avlen af rødt Kvæg, hvorfor der ogsaa her i de sidste 2—3 Aar er dannet mange Kvægavlsforeninger med røde Tyre.

Dyrlæge Gautier maatte uden at have nogen forudfattet Mening om denne Sag og uden at have noget Kjendskab til Kvægavlsforholdene paa de paagjældende Steder nærmest slutte sig til den ærede Præsidents Protest mod nogle af den ærede Foredragsholders Bemærkninger. Taleren kunde ikke efter Hr. Konsulent Appels gjentagne Forsvar for hans Standpunkt forstaa, at Konklusionen var rigtig efter Præmisserne. I sin

Replik til den ærede Præsident syntes det derfor ogsaa, som om Hr. Konsulent Appel gjorde en lille Bøjning, idet han gik over til at forsvare Dannelsen af en stedlig Type, som nærmest skulde gaa tilbage til det gamle Ballumkvæg, men hvorledes skal det forstaaes, naar Henneberg Ladegaard fremhæves som noget særlig rosværdigt? Naar en saadan Type henimod Korthornet anbefales, kan det da tænkes, at den kan vedligeholdes uden stadig Tilførsel af Korthorn, og troer den ærede Foredragsholder, at Folk nogen Sinde vil blive staaende ved, hvad man kan kalde halvt Korthorn eller et Mellemstadium paa Vejeu til Korthornet? Efter Talerens Skjøn vil det gaa saaledes, at saalænge Korthornet staaer, vil der kræves mere og mere af det, og det vil føre til stadig forøget Krav paa Tilførsel af Korthorn. Det, syntes Taleren, maatte blive Konsekvensen af det Hele.

Konsulent Appel mente, at man ved en forbedret Pleje i Forbindelse med de naturlige Forhold, der findes paa de paa-gjældende Steder, samt ved Udvalg skulde kunne naa til en Kvægbestand, der var mere svarende til Forholdene dernede end det nuværende Blandingskvæg og saaledes kunde danne en sikrere Kvægbestand, end dette. Hvad Henneberg Ladegaard angaaer, da er det Talerens Mening, at man meget godt der udfra kan hente Tyre til Anvendelse ved Avl af Brugsdyr. — Talen er her slet ikke om Tillægsdyr. Da Taleren før omtalte Racecentrer, fremhævede han udtrykkelig Faren ved saadanne, idet man jo ikke kan forbyde Folk, naar de have faaet den første Krydsning at se, og den er udmærket, at gaa videre ad den Vej, men paa den anden Side ville saadanne Racecentrer ogsaa være en Fordel, naar de bruges paa rette Maade.

Lektor Goldsmichidt vilde give Konsulent Appel Ret i, at det var heldigt, naar man vilde benytte Korthornet, at have Racecentrer. Taleren havde mange Gange ligesom Konsulenterne Bøggild og Appel i Jylland seet saakaldte Korthornstyre, og han var bleven i høj Grad forbavset, naar man havde præsenteret dem som Korthorn; thi det vare nogle højbenede, lavbrystede, i enhver Henseende usle Dyr med grove Horn og

pjudsket Haarlag, og spidse have de ogsaa været. Naar man derfor vilde bruge Korthornet, var det heldigt, at man havde saadanne Racecentrer, som Konsulent Appel nævnte, thi Folk kunde da faa at se, hvorledes Korthorn skal se ud, og den Omstændighed, at der har været Adgang dertil i Ribeeegnen, er vistnok Grunden til, at man ikke dér har faaet Kvæget ødelagt i den Grad som andre Steder, hvor man kun i Ny og i Næ har seet Korthorn. Man véd godt, at Korthornet skal være aldeles fortrinligt til at producere Kjødkvæg efter, men hvorledes dette Kjødkvæg skal se ud, har man ikke Anelse om. Man véd ogsaa, at det enkelte Individ besidder Evne til at meddele sit Afkom Anlæg i en vis Retning, men hvad der ogsaa maa erindres er, at samtidig dermed besidder det tillige Evne til nedarve den Fordringsfuldhed, som følger med Anlægget i den specielle Retning, og imødekommes ikke denne Fordringsfuldhed, kan det ikke nytte, at Anlægget til store, brede Former er tilstede; først ved at gjøre Fyldest i alle Retninger kan man opnaa det, man tilsigter, kan man opnaa at faa produceret Dyr, som i ethvert Tilfælde noget længere og noget mere end det nuværende Korthorns Afkom ligner det virkelige Korthorn. — Naar der blev sagt, at det var som en Røst i Ørkenen at tale til Befolkningen i Ribe Amt om det røde Kvæg, da gjælder dette vistnok kun for en Del af Ribe Amt, thi særlig i den nordlige Del af Amtet findes det, og man har ogsaa der dannet Kvægavlsforeninger, som have faaet Tyre fra Fyen, og flere Steder er Tanken oppe om at faa indført fyenske Tyre, idet man er kommen til Erkjendelse af, at hvad man hidtil har havt kun har givet daarlige Individier. Kun paa enkelte Steder holder man paa det gamle, nemlig saadanne Steder, hvor man kan sørge for en god Pleje. Hvor derimod Ernæringen er knap, er man kjed af det gamle, og der er som sagt i Ribe Amt dannet flere Kvægavlsforeninger netop med det Formaal at danne Stammer af det røde Kvæg, saa at det vistnok ikke er som en Røst i Ørkenen, naar man vil oplyse Folk om, hvorledes de egentlig skulle stille sig i den Henseende.

Præsidenten vilde anmode Statskonsulenten om at se

hen til den Stemning, som deles af mange af de Tilstedeværende og ligeledes af mange i Jylland, nemlig, at det ikke er rigtig, at opmuntre til Bevarelsen af en Race, som man finder uheldig. Som nævnt af Docent Bruun-Petersen maa man regne med den Faktor, at der næppe snart gives Tilladelse til Indførsel af Kvæg fra Udlandet, og kan man ikke faa gode Korthornstyre herind i Landet, bliver det vanskeligt at holde Centrene paa det Højdepunkt, hvorpaa de bør holdes.

Taleren vilde, forinden Diskussionen sluttedes, rette et Par Spørgsmaal til den ærede Foredragsholder. Der var talt om Fodring af Kalve, og Taleren vilde derfor spørge, om disse, i England, naar de vare tagne fra Moderen og altsaa vare omtrent 10 Maaneder gamle eller maaske henved ét Aar, og vare komne paa Græs, da fik et Tilskud af Kraftfoder. Et andet Spørgsmaal, som Taleren vilde gjøre, angik den Udstrækning, i hvilken Korthornstyrene bleve brugte i England. Hos os blive Tyrene brugte i stor Udstrækning, og det er jo ikke umuligt, at det kan være Grunden til, at man faaer svækkede Individier frem.

Konsulent Appel. Hvad Kalvene angaar, da faa de den første Sommer ved Siden af Græs et Tilskud af forskjellige Slags Oljekager, saa meget de ville tage til sig. Hvad det sidste Spørgsmaal angik, kunde Taleren ikke give noget aldeles bestemt Svar. I Racecentrene kommer der kun 20—30 Køer pr. Tyr, men i den almindelige Avl er det nødvendigt, at det gaaer betydelig over de 30.

Præsidenten. Det viser sig altsaa, at i England er det saaledes, at jo bedre Tyren er, des færre Køer kommer den til at bedække.

Da ikke flere ønskede at udtale sig, sluttede Præsidenten Forhandlingen med en Tak til Konsulent Appel for hans interessante Foredrag og udtalte Haabet om, at Konsulenten maatte faa Glæde af sit Arbejde hos den Befolkning, blandt hvilken han var kaldet til at virke.

Mosebruget i vore Nabolande.

Hvorvel det ingenlunde har været vor Tid forbeholdt at opdage, at Moserne have betydelig Værdi og kunne lade sig forvandle til frugtbare Marker og Enge, idet man i alt Fald baade i Tyskland og Sverige gav sig af med Mosedyrkning allerede i forrige Aarhundrede, i Holland endnu tidligere, saa er det dog først i vor Tid, tilmed i de allerseneste Aartier, at Opmærksomheden er bleven almindelig henvendt paa og Interessen bleven levende vakt for en rationel Udnyttelse af de vidtstrakte Mose- og Kjørarealer, der forekomme i alle mellem- og nordeuropæiske, ja næsten i alle tempererede Lande. Det er da ogsaa først vor Tids Udvikling af Agerbrugskemien og Plantefysiologien paa den ene Side og Nutidens lette Adgang til Kunstgødning, samt de stærkt udviklede Transportmidler paa den anden Side, der har muliggjort et rationelt Mosebrug, og det, hvad enten man seer paa Mosernes Anvendelse til Opdyrkning eller paa en mer eller mindre fabrikmæssig Behandling af Tørvejorden.

Det er Tyskland, der har Æren for i vor Tid at have bragt Mosesagen paa Landøkonomiens Dagsorden, og det er, nærmere betegnet, *Th. R. Rimpau* (født i Braunschweig 12. Januar 1822, død paa Cunrau 5. Aug. 1888), der har angivet Grundprinciperne for rationel Mosedyrkning og med glimrende Resultat gennemført disse paa

det 6400 Morgen Ld. store Riddergods Cunrau i Dröm-
lingmosen. Dette Mønsterbrug danner Udgangspunktet for
den Bevægelse, der i den nyeste Tid er vakt i Tyskland
for denne Sag, og som har givet sig Udslag i en Række
større og mindre Opdyrkningsforetagender, i Oprettelsen af
en speciel Mosebrugsforening (Verein zur Förderung der
Moorkultur im Deutschen Reiche), der tæller ca. 700 Med-
lemmer, har et Budget paa over 20,000 Kr. og udgiver et
selvstændigt Tidsskrift med et Bind paa ca. 300 Sider aar-
lig, samt i Oprettelsen af den bekjendte Forsøgsstation for
Mosebrug i Bremen under Prof. Dr. *Fleischers* Ledelse.

Fra Tyskland naaede Interessen for Mosebruget til
Østerrig og, hvad der for os er af større Interesse, til
Sverige. I dette Land var Mosebrug under forskjellige
Former langt fra fremmed, til en Tid vistnok mere almin-
delig end i Tyskland; men det er dog ikke uden betyde-
lig Indflydelse fra tysk Side, at man nu i Sverige forefin-
der en livligere Bevægelse paa Mosebrugets Omraade end
i noget andet Land. Frugten af denne Bevægelse er ble-
ven en aktiv Deltagelse fra Statens Side, en Mængde indu-
strielle og Opdyrkningsforetagender, Dannelsen af »Svenska
Mosskulturföreningen«, der tæller henved 3000 Medlemmer,
har et Budget paa over 80,000 Kr. og udgiver et værdi-
fuldt Tidsskrift med et aarligt Bind paa 5—600 Sider,
samt har i Jönköping under Direktør *von Feilitzens* Le-
delse en Forsøgsstation, der næppe staaer tilbage for den
i Bremen, foruden Filialstationer forskjellige Steder i
Landet.

Saa vel i Tyskland som i Sverige have baade Mose-
brugsforeningerne og private Mosebrugere dels afholdt selv-
stændige Udstillinger, dels i stor Udstrækning taget Del i
de respektive Landbrugsudstillinger og Landmandsmøder,
hvad der har bidraget i høj Grad til at sprede Kjendskab
til og vække Interesse for Mosebruget.

Herhjemme, hvor Hedesagen i de sidste 25 Aar
under Oberstløjtnant *Dalgas's* energiske Ledelse har gjort
saa forbausende og enestaaende Fremskridt, have Moserne

hidtil været Gjenstand for forholdsvis liden Opmærksomhed. Et Par Forsøg i Halvfjerdserne paa at rejse en Bevægelse for Mosebrug førte ikke til noget. Sagen maatte nærmest betragtes som opgivet. Men siden der ved den nordiske Landbrugskongres 1888 blev rettet Opfordring til Hedeselskabet om ogsaa at tage sig af Moserne, synes der at være kommen nyt Liv paa dette Omraade. Og efter at vore Naboer alt i en Aarrække have arbejdet paa denne Sag med Nutidens fortrinlige Hjælpemidler, og der alt nu foreligger en Række værdifulde Erfaringer, turde Tiden være kommen til ogsaa for os med Alvor og med nøje Hensyntagen til og Forstaaelse af Nutidens Krav at tage fat paa Løsningen af den betydningsfulde Opgave, at realisere de umaadelige Værdier, der hidtil for en saa stor Del have ligget hen som døde Kapitaler i vore Moser.

Efterstaaende tvende Afhandlinger ville tjene til at belyse den stærke Tilslutning og betydelige Udvikling, Sagen har fundet i vore Nabolande.
